

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพิจารณาพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น โดยหลักแล้วการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาล ศาลจะพิจารณาจากพยานที่น่าเชื่อถือที่สุดมาเป็นพยาน หลักในการพิเคราะห์ข้อเท็จจริง และพิจารณาพยานหลักฐานอื่น ๆ เปรียบเทียบว่าข้อเท็จจริงตามที่พยานหลักฐานต่าง ๆ ได้นำเสนอนั้น มีความสอดคล้องด้วยกัน หรือสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่ควรจะเป็นเพียงใด ซึ่งในการพิเคราะห์ความสอดคล้องต้องกันของพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนี้ จำต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นข้อประกอบในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยาน อันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงที่สรุปได้

โดยที่การพิจารณาคดีอาญาไทยนั้น เป็นระบบที่ใช้ผู้พิพากษาอาชีพเป็นผู้พิจารณาคดีทั้งในปัญหาการรับฟังพยานหลักฐาน (admissible) และปัญหาการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (weight of evidence) จึงทำให้ระบบการกลั่นกรองพยานหลักฐานโดยพิจารณาก่อนว่าเป็นพยานหลักฐานที่ต้องห้ามมิให้รับฟังหรือไม่จึงไม่มีความสำคัญมากนัก เมื่อเทียบกับระบบคอมมอนลอว์ ศาลไทยจึงสามารถที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความอ้างเข้ามาได้เกือบทั้งหมด โดยแทบจะไม่ต้องพิจารณาในปัญหาการรับฟังพยานหลักฐานเลย ศาลจะพิจารณาว่าพยานหลักฐานใดรับฟังได้หรือไม่หรือบางครั้งก็จะพิจารณาทำนองว่ารับฟังลงโทษจำเลยไม่ได้ซึ่งจะคล้ายกับการวินิจฉัยในปัญหาความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 บัญญัติว่า "พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่งน่า จะพิสูจน์ได้ว่า จำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่นและให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นอันว่าด้วยการ สืบพยาน"

อย่างไรก็ตาม ในการรับฟังพยานหลักฐานบางประเภท ได้แก่ พยานบอกเล่า พยานชักทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น แม้ว่าศาลจะได้รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวแต่ก็ได้ให้น้ำหนักพยานค่อนข้างน้อย เว้นแต่ จะมีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ ดังจะ

เห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9/2545¹ วินิจฉัยว่าในชั้นสอบสวนจำเลยให้การรับสารภาพและนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยกระทำต่อหน้าสื่อมวลชนและชาวบ้านเป็นจำนวนมาก ยากต่อการที่เจ้าพนักงานตำรวจจะข่มขู่หรือหลอกลวง ศ. ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ก็ได้ยินถ้อยคำที่จำเลยให้การรับสารภาพ ประกอบกับจำเลยเคยรับราชการเป็นเจ้าพนักงานตำรวจมาเกือบ 20 ปี ย่อมทราบดีว่าข้อกล่าวหาฆ่าบุพการีมีโทษถึงประหารชีวิต คงไม่ยอมรับสารภาพหากมิได้กระทำความจริง ทั้งในคำให้การรับสารภาพมีรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องที่จำเลยเชื่อว่าที่ ผ. มารดาจำเลยไม่ยอมให้ยืมเงินเป็นเพราะ ล. น้องสาวจำเลยซึ่งมีร่างกายไม่สมประกอบขัดขวางจำเลยจึงตัดสินใจที่จะฆ่าโดยหลอก ล. ให้ช่วยขนของที่กองไว้หลังบ้าน ในขณะที่ ล. เดินไปหลังบ้านจำเลยก็ใช้ไม้เนื้อแข็งตีไปที่ก้นและศีรษะของ ล. อย่างแรง ผ. ซึ่งเดินตามหลังมาต่อว่าจำเลยจำเลยจึงใช้ไม้ดังกล่าวตีไปที่ใบหน้าของ ผ. หลายครั้ง จากนั้นจึงเดินทางหนีไปจังหวัดเชียงใหม่ เชื่อได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ นอกจากนี้จำเลยยังรับสารภาพต่อ ย. บิดาจำเลยหลังเกิดเหตุประมาณ 7 วันว่าได้ฆ่าผู้ตายทั้งสองจริงเพราะน้อยใจ และยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่าจำเลยไม่ไปร่วมงานศพเพิ่งไปในวันเผา ทั้งที่จำเลยทราบข่าวการตายตั้งแต่วันแรก อันถือเป็นข้อพิรุธเพราะจำเลยอาจเตรียมหาช่องทางในทางต่อสู้คดีได้ พฤติการณ์แวดล้อมดังกล่าวเมื่อฟังประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน ฟังได้มั่นคงว่าจำเลยเป็นคนร้ายฆ่าผู้ตายทั้งสองจริง ส่วนที่จำเลยอ้างฐานที่อยู่และส่งบัตรโดยสารเครื่องบินเป็นพยานนั้น ก็ปรากฏว่าบัตรดังกล่าวมีรอยลบเป็นพิรุธ และที่ ส. พยานจำเลยเบิกความว่าเป็นผู้เช่ารถยนต์ตู้ของจำเลยให้ไปส่งที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนในวันที่ 21 พฤศจิกายน แต่ได้เลื่อนเป็นวันที่ 23 เดือนเดียวกัน ในวันที่ 21 จึงให้จำเลยพาคณะไปเที่ยวภายในจังหวัดลำปางนั้น ก็ไม่อาจยืนยันว่าวันที่ 20 คืบเกิดเหตุจำเลยอยู่ ณ ที่ใด ทั้งระยะเวลาการเดินทางจากจังหวัดอ่างทองที่เกิดเหตุไปยังจังหวัดลำปางสามารถใช้เวลาเดินทางไปถึงได้ในคืนเดียว สำหรับใบเสร็จรับเงินของโรงแรมที่จำเลยส่งอ้างเพื่อแสดงว่าได้พักอยู่ในโรงแรมในคืนเกิดเหตุนั้นก็มียอยเขียนทับวันที่ที่ออกใบเสร็จรับเงินจึงเป็นพิรุธเช่นกันพยานจำเลยไม่อาจหักล้างพยานใจทักได้

นอกจากนี้ พยานขัดทอดซึ่งได้แก่ถ้อยคำของบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำผิดที่ให้การปรักปรำเป็นผลร้ายแก่ผู้ร้ายแก่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน โดยอาจจะเป็นประจักษ์พยานเบิกความโดยตรงต่อศาลหรือเป็นพยานบอกเล่าที่ให้การไว้ในชั้นสอบสวนก็ได้ และพยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน เช่น หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น เช่น พยานเป็นประจักษ์พยานยืนยัน แต่หากเป็นญาติกับ

¹www.deka2007.supremecourt.or.th

ผู้เสียหาย หรือเป็นญาติกับจำเลยและมาเบิกความเป็นคุณแก่ฝ่ายเขา หรือเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์แต่อาจมีการปนเปื้อน เป็นต้น

ทั้งนี้ ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวของศาล ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาความอาญาทุกฝ่ายไม่ว่า เป็นโจทก์หรือจำเลย พนักงานสอบสวน อัยการ รวมไปถึงศาลชั้นต้นย่อมจะต้องพิจารณาจากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นบรรทัดฐานว่าศาลฎีกามีแนวปฏิบัติในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่เป็นพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้นซึ่งจะทำให้ทราบว่าในการนำสืบพยานหลักฐานทั้งสี่ประเภทดังกล่าวจะต้องมีการนำสืบพยานหลักฐานอื่นมาเสริม²

อย่างไรก็ตาม ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่แก้ไขเพิ่มเติมบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 227/1 ดังนี้³

ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุนพยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

หากพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 227/1 จะเห็นได้ว่าพยานหลักฐานพยานบอกเล่า พยานขัดทอดพยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการ

² จรัญ ภักดีธนากุล, รายงานการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่...) พ.ศ. ... (แก้ไขเพิ่มเติมภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน) สภานิติบัญญัติแห่งชาติครั้งที่ 30/2550, น. 1/3.

³ มาตรา 227/1 เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551.

อื่นนั้น มีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือ ดังนั้น ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานบอกเล่า ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานเหล่านี้โดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย ซึ่งหมายความว่า พยานหลักฐานบอกเล่าโดยลำพังไม่พอเพียงที่จะสร้างความเชื่อมั่นได้โดยปราศจากความสงสัยตามหลักเกณฑ์ของมาตรา 227 แต่ต้องเข้าองค์ประกอบอื่น คือ (1) มีเหตุผลอันหนักแน่น หรือ (2) มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือ (3) มีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

นอกจากนี้ ในเรื่องพยานหลักฐานประกอบนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 บัญญัติความหมายไว้ ดังนี้ **“พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ไปประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย”**

ดังนั้น การบัญญัติมาตรา 227/1 เพื่อวางหลักเกณฑ์ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุนพยานหลักฐานประกอบมีแนวความคิดที่คล้ายคลึงกับหลัก CORROBORATION ของกฎหมายคอมมอนลอว์ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดในชั้นการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตัดสินของลูกขุนโดยอาศัยเพียงพยานหลักฐานที่ยังมีข้อสงสัยโดยปราศจากพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ เพราะคำวินิจฉัยของลูกขุนจะตัดสินเพียงว่าจำเลยผิดหรือไม่ผิดเท่านั้น ไม่ต้องแสดงเหตุผลแห่งการวินิจฉัย และไม่สามารถอุทธรณ์ฎีกาได้

ทั้งนี้ หลักการในมาตรา 227/1 นี้ จึงควรมีการศึกษาและวิเคราะห์บทบัญญัติในมาตรา 227/1 ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและคำพิพากษาฎีกาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถทราบถึงที่มาและแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายในมาตรานี้ได้อย่างสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1.2 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาที่มาและหลักเกณฑ์ของบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 เปรียบเทียบกับหลักกฎหมายต่างประเทศ และวิเคราะห์แนวทางการรับฟังพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่อง

ประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาที่มาและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1
2. ศึกษาและวิเคราะห์หลักเกณฑ์ของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของไทยในกรณีของพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 และต่างประเทศ
3. เพื่อทราบแนวทางในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลไทยในกรณีของพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1

1.4 สมมติฐานของการศึกษา

การรับฟังพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 ซึ่งต้องมีการรับฟังพยานประกอบนั้น ยังมีความไม่ชัดเจนเพียงพอ หากนำหลักการเรื่องการรับฟังพยานประกอบในต่างประเทศมาพิจารณาเทียบเคียง จะทำให้เกิดแนวทางที่ชัดเจนของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษา ค้นคว้าจากตำรา หนังสือ บทความในวารสาร เอกสารวิจัย กฎหมายที่เกี่ยวข้องและคำวินิจฉัยของศาลตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบที่มาและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1
2. ทำให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของไทยในกรณีของพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 และต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบแนวทางในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลไทยในกรณีของพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1